

ПРЕОБРАЖЕННЯ УКРАЇНИ:

Надія. Зцілення. Солідарність.

Звернення IV з'їзду мирян Української Греко-Католицької Церкви до усіх християн і людей доброї волі та до представників влади усіх рівнів в Україні

Військовою агресією проти України росія робить спробу здобути силовим шляхом реванш після поразки Заходів у Холодній війні, змінити світовий порядок і встановити в міжнародних відносинах «право сили».

Імперські реваншистські амбіції агресора занурили Україну в небачене після Другої Світової війни кровопролиття і поставили перед нею суворе екзистенційне завдання: вижити, зберегти право на життя, суб'єктність і самобутність як народу, так і держави. Ми усвідомлюємо, що в горнилі цієї війни, в якій гинуть військові та цивільні, роз'єднуються і страждають сім'ї, руйнуються міста, села, інфраструктура, занепадає економіка, а проста людина волає про помсту до Неба, здійснюється спроба перелаштувати світ, перекроїти кордони і встановити новий світовий порядок.

Захоплення України має для росії стратегічне геополітичне, історичне й семантичне значення. Тому ворог застосовує усі знані йому методи і кидає усі наявні ресурси на досягнення своїх цілей. Буча, Ірпінь, Ізюм, ... стали моторошними символами зневаги до життя і гідності людини.

Політичне, військове та релігійне керівництво росії виправдовує свою жорстокість і насильство тим, що начебто вони лишилися єдиним захисником добра від зла, який веде «священну війну» проти Західної цивілізації, ототожненої зі сатанізмом. Таким чином, амбіції встановити новий світовий порядок москва підносить на метафізичний і релігійний рівень. Для нас це означає, що ворог, якщо його не зупинити, вестиме геноцидну війну до цілковитого знищення України.

Тому заради збереження життя, свободи і гідності українців, заради збереження самобутності народу та суб'єктності держави кожен і кожна мають проявити максимальну жертвовність, солідарність і підтримку тих, хто страждає від війни задля перемоги.

Преображення

Перемога України – це і відновлення територіальної цілісності, і створення нової архітектури безпеки на європейському континенті, і притягнення росії до відповідальності за агресію, і, водночас, преображення суспільних відносин в Україні.

Преображення України має різні виміри: особистісний, суспільний, політичний, міжнародний. Головним критерієм тут є створення умов для утвердження свободи та гідності людини, сакральності сім'ї, інвестиції в науку, освіту, культуру, вільний розвиток підприємництва й економіки, безпекові гарантії – внутрішні, міжнародні, екологічні, інформаційні, духовні.

Хороша освіта – запорука майбутнього України. Ми не повинні бездумно імпортувати постмодерні концепції втомлених від релятивізму лівих активістів. Пошук правди, добра і краси та передавання духовних скарбів наступним поколінням потребує наполегливої праці батьків і вчителів. Необхідно відстоювати викладання християнської етики в школі та відкритість до Бога в університетських аудиторіях і дослідженнях.

Тому перед Україною постає нагальна необхідність спрямувати зусилля як кожного громадянина, так і влади різних рівнів на започаткування стратегічних змін у державі. Святий обов'язок християн України – зробити усе можливе, щоб результатом цих змін стали людиноцентричність держави і богоцентричність кожного, хто вірить у Господа Нашого Ісуса Христа.

Повернутися до життєдайних основ, які заклали фундамент Європи і Заходу, до Афінівського пошуку істини, добра, краси; Римського підходу до розуміння сили права, Єрусалимського усвідомлення, що є Бог-Творець, який вклав у природу нас, Своїх дітей, гідність і відкрив надію на Вічне життя, - ось цивілізаційний виклик і величне завдання сьогодення.

Любов до ближнього і солідарність

Початком стратегічних змін для преображення України є зцілення ран війни. Це потребує активної участі всіх, щоб чоловіки та жінки, сім'ї та громади, які пройшли через страждання війни, відчули солідарність і увагу, молитовну й дієву підтримку. Рани війни довго не гояться, тому ми повинні навчитися з ними жити, не заплісуючи очі ні на чужий, ні на власний біль. Емпатія у стражданні ближніх, застанова над муками розп'ятого Христа, які він терпить заради нас, готовність допомогти іншому нести хрест і прийняти власний хрест – християни можуть і мають бути тут прикладом та джерелом сили для всього суспільства. Ми будемо суспільством ветеранів, а тому покликані бути спільнотуою вартових добра, що випромінює досвід і мужність без гіркоти. Зцілення ран війни через любов до ближнього і солідарність із ним – це моральний імператив і спільна справа.

Солідарність, ця притаманна українцям риса, часом давала болючі збої в історії народу. Однак Помаранчева революція й революція Гідності, підміна собою тилового забезпечення ЗСУ з вибухом війни в 2014 р. та паралельне матеріально-військове забезпечення волонтерським рухом від початку повномасштабного вторгнення росії, – ось яскраві прояви солідарності в новітній історії України.

Добровольці та волонтери втілили в собі приклад жертвовної солідарності друзів розслабленого з євангельської історії, які зробили усе, аби Ісус зцілив їхнього приятеля. Переорієнтування цього досвіду солідарності, молитовної і діяльної підтримки на всіх, хто її потребує, на увагу до ветеранів, біженців і внутрішньо переміщених осіб – завдання практичного втілення заповіді любити ближнього. Мусимо навчитися приймати один одного з доброзичливістю; відкинути ненависть і байдужість, які особливо панують у соціальних мережах. Ми різні у своєму досвіді й регіональних особливостях. Але те, що

нас об'єднує, значно важливіше від того, в чому ми відмінні. Особливим внеском у посилення відчуття солідарності могло би стати формування в часі війни уряду єдності, а також національного форуму єдності. Єдність народу є необхідною умовою для перемоги.

Це завдання передбачає зміну способу мислення, в якому пріоритетом є життя, свобода і гідність людини, її сім'я і громада, в якій вона проживає, добробут і можливості розвитку, а держава та політичні й економічні процеси слугують досягненню спільного блага. Така докорінна зміна мислення означає як зміну антропологічної візії в особистому і суспільному житті, так і формування нового суспільного договору – неписаного загального консенсусу щодо формування суспільних відносин і державних політик.

Гідність Людини

Преображення України передбачає, що наріжним каменем нового суспільного договору буде утвердження Богом дарованої гідності людини, природне та невідчужуване джерело її прав. Це означає, що у стосунках один з одним громадяни України беруть на себе моральне зобов'язання шанувати фундаментальну основу гідності – свободу людини і образ Божий у кожній і кожному, відстоювати їх на національному і міжнародному рівнях.

Ключовим показником успішності таких підходів з боку влади буде якість життя громадян, завдяки належній сервісній роботі інститутів влади – охорони здоров'я, юстиції, освіти тощо – без соціального патерналізму. Перехід від рабства до свободи потребує часу. Мойсей водив свій народ сорок років, щоб увійти в Обітовану землю. Ностальгія за патерналізмом «соціальної» держави, де чиновники за нас подумують і подбають, має бути подолана. Саме ми, а не хтось інший, несемо відповідальність за наше майбутнє, і саме від наших вчинків залежить майбутнє країни.

А це означає, що турботою суспільства і держави є утвердження спільного розуміння людини як зрілої та самостійної, здатної взяти відповідальність за себе, свою родину і державу. А теперішні державні політики, всупереч цьому, підривають самостійність і свободу людини, принижують її гідність і спонукають до залежностей різної природи. Корупція, надмірна бюрократія, ігromанія, поширення легких наркотиків, проституція тощо – мають бути викорінені з нашого життя.

Одною із фундаментальних гарантій захисту й утвердження гідності людини є релігійна свобода, неможливість утвердження з боку влади державної Церкви, а тим більше – існування квазірелігійних організацій, які заперечують Богом даровану свободу та гідність людини, чи таких організацій, які обслуговують, «освячують» людиноненависницьку ідеологію: більшовизм, нацизм, рашизм.

Важливо, щоб гідність людини та її права стали інтегральною складовою освітнього процесу, щоб громадяни України зі шкільної парти знали, що гідність людини і її життя є недоторканими від зачаття до природної смерті, що саме вони є наріжним каменем

взаємин із ближнім, суспільних відносин і взаємно будуючих принципів ставлення держави до людини і громадян до своєї держави.

Субсидіарність

Для практичного втілення цього принципу важливо продовжити реформу децентралізації та місцевого самоврядування, щоб максимальна кількість повноважень зосереджувалася на низовому рівні, щоби індивідуальна свобода, творчість, ініціатива і підприємливість отримали простір для розвитку, а функції місцевого самоврядування розпочиналися там, де ініціатива окремих осіб чи громадські зусилля вичерпують свої спроможності й компетентності. Відтак, вступають у дію функції держави, які зосереджуються на формуванні політик, що гарантують розвиток і безпеку великого суспільного організму: систему освіти і науки, культуру, охорону здоров'я, міжнародні стосунки, безпеку та оборону.

Індивідуальні свобода, творчість і підприємливість завжди були потужними чинниками, які творили місцеву й національну самобутність, виявлялись у творах мистецтва, архітектурних шедеврах, господарських, економічних і навіть кулінарних традиціях.

Принцип субсидіарності завжди давав людині відчуття, що вона має можливість бути вільним господарем власної долі на власній землі. Саме такий господар відчуває вдячність Богові за природні багатства, які він у свobodній творчості може перетворювати на ресурс добробуту власної родини, громади і спільного блага.

Українська сім'я

Преображення України також потребує створення сприятливих рамкових умов для виходу з демографічної кризи. Роль держави для створення умов, за яких українські сім'ї почуватимуться впевнено після народження третьої дитини та наступних дітей, є визначальною. Сім'я народжується з подружнього союзу любові одного чоловіка і однієї жінки, відкритих до народження і виховання дітей, і який Ісус Христос підніс до гідності Таїнства. Сім'я - це ключовий елемент життя народу й держави, де народжуються нові члени суспільства, де вони вчаться любові та солідарності, переймають культуру і традиції народу, стають громадянами своєї держави та вчаться відповідальності за себе і за ближнього, за спільний розвиток.

Турбота про сім'ю і демографічний розвиток передбачає припинення ганебних практик, які узаконюють вбивство ненароджених, сурогатне материнство, впроваджують гендерну ідеологію, відкривають можливість для зміни статі, для спотвореного поняття шлюбу, прирівнюючи до нього одностатеві стосунки, а також припинення політик, які виганяють з України людину і цілі сім'ї в пошуках заробітку та кращої долі. Формування соціально-побутових і суспільно-економічних стандартів, які зупинять відтік інтелектуальної й робочої сили за кордон, де такі стандарти існують, і відкриє шанс на

повернення для тих, які вже поїхали, – це завдання держави і її інститутів, адже це може виконати лише вона.

Еміграція значної частини українців є нашим спільним болем і національним викликом. Держава та громадянське суспільство мають непинно працювати над створенням умов і настійливо закликати емігрантів повернутися додому. Безлюдна земля не може відродитись. Тільки Батьківщина, де є могили предків, збудовані ними храми, створена духовна і матеріальна культура, – це єдине місце, де нам буде добре на цій Землі. Рідна хата живить і підтримує людину, її родину, а чужина відокремлює нас від самих себе.

Просімейна політика потребує докорінного перегляду соціальної політики держави. Враховуючи нагальну необхідність фундаментальної зміни демографічних тенденцій, соціальна політика держави має переорієнтуватися на комплексну підтримку сім'ї, з особливим урахуванням потреб багатодітних сімей і сімей, які були в безжальний спосіб травмовані війною. Для практичного вирішення цих завдань необхідно створити центральний орган державної влади, який формуватиме пропозиції цілісної просімейної державної політики. Щоби напрацювати комплексну просімейну політику, партнерська співпраця держави і Церкви є нагальною необхідністю.

Економічний розвиток

Податкова та судова реформи, які повернуть довіру до держави в економічній галузі, є суттєво необхідними у створенні сприятливого клімату для підприємництва й інвестицій. Свобода підприємництва, впевненість у неупередженості судової гілки влади, належна заробітна плата як відображення пошанування гідності людської праці, інвестиції у знання й інновації є запорукою економічного зростання і плекання спільного блага.

Зміна ставлення до підприємця і підприємництва як до творця спільного блага з боку громадян і державних інститутів – це одне з першочергових завдань задля привернення внутрішніх та зовнішніх інвестицій в економіку України. Це означає, що фіскальні та правоохоронні органи мають припинити ганебні практики несправедливого тиску і переслідування, щоби владу трактували як інструмент розвитку, щоби сприйняття її як чужої чи колоніальної відійшло у минуле. У свою чергу, бізнес має розуміти, що належно і вчасно сплачений податок без оптимізаційних викрутасів – це справедливий інструмент творення держави.

Водночас нам треба завжди пам'ятати, що економічний процес і матеріальні блага, які він породжує, існують задля гідного життя людини, розвитку і безпеки суспільства.

Особисте преображення

Щоби преображення міжособистісних і суспільних взаємин, принципів державної політики стало реальністю, воно має розпочатися з особистого преображення. Цей процес можливий тільки тоді, коли гідність людини, сакральність сім'ї в суспільстві

сприйматимуться як дар Божий, а захист і утвердження цього дару розумітимуться як моральний обов'язок, завдання і відповідальність перед Богом.

Війна – це завжди поле випробування зброї (ми це бачимо на прикладі дронів, роботів, штучного інтелекту), тактики, стратегії; водночас це випробування ідей, цінностей та ідеалів. Московська агресія проти України з самого початку вийшла за межі поля бою, зазіхнувши на всі аспекти життя українського суспільства. По суті, відбувається випробування нашої стійкості у вірі, всього, на що ми опираємось у щоденному житті. Перед нами постають глибокі питання про Бога, милосердя, справедливість, покарання агресора. Це спонукає переосмислювати й утверджувати нашу віру, а в ній віднаходити надію, щоб із горнила цієї війни вийти зміцненими і преображеними. Для цього нам потрібна духовна зброя, нові “духовні дрони”, щоби з висоти бачити цілісну картину світу і становища України. Ця духовна зброя – здатність бачити суспільні потреби, рани конкретних людей на місці праці, навчання, в селі чи місті, на парафії чи посеред площ і вулиць; це здатність пригорнути вдову, сироту, скаліченого, родину з воїном, якого пам'ять тримає на полі бою... Наше Християнство має перейти максимально в практичний вимір: кожен християнин у його парафії, громаді, на місці праці чи навчання має стати свідком Христа і милосердної любові, щоби “тихою невтомною працею” явити людині Бога і подарувати надію.

Християнська чеснота надії проявляється тоді, коли з людського погляду здається, що шансів на перемогу майже немає, адже ворог сильніший за нас. Проте перемога Давида над Голіафом завжди є знаком надії для тих, хто тримається за добро і протистоїть злу. Надія породжує готовність до дій, до внутрішньої психологічної та зовнішньої суспільної мобілізації. Надія – це не заколисуюча замріяність чи спокуса перечекати тривожні часи десь у тихому місці. Надія – це поштовх до звершень, спонука долучитися до спільних зусиль.

Тут особливу роль може і повинна відіграти Церква, посиливши, а де це потрібно – налагодивши нові форми комунікації зі своїми вірними і з усіма людьми доброї волі. Преображення кліру як прикладу для мирян набуває особливого значення.

Лише усвідомивши себе носіями моральних цінностей і суб'єктами стратегічних трансформаційних змін на шляху до преображення України, ми просимо Господа нашого Ісуса Христа відкрити наш розум і серця для особистого навернення та дарувати нам силу віднайти необхідний інструментарій у досягненні поставлених цілей.

Перемога. Справедливий мир. Тривала архітектура безпеки

Щоби преображення і розвиток України стали реальністю, щоби перед нами відкрилася надія на творення Богом натхненного суспільного і державного укладу життя, цей процес необхідно розпочинати тут і тепер.

Водночас ми усвідомлюємо, що для повноти реалізації цієї мети перемога у війні проти диявольського реваншизму російської імперії конче необхідна. Прагнучи перемоги, ми

розуміємо, що протистояти силам авторитарних диктаторських режимів і перемогти їх можна завдяки міжнародній солідарності цивілізованого світу.

Перемога передбачає як відновлення територіальної цілісності України, так і справедливого покарання агресора, бо непокаране зло відроджується і знову несе загрозу. Так сталося і в новітній історії. Непокаране зло більшовизму і безбожної комуністичної ідеології, яке прийшло з росії, реінкарнувалося в терор «русского міра». Лише заслужене покарання агресора здатне привести континент і світ до встановлення справедливого миру.

Ми переконані, що задля встановлення тривалого миру першочерговою вимогою є позбавлення агресора його мілітарної міці. Досягти цього можна лише впровадивши міжнародні дієві секторальні санкції проти агресора, припинивши також будь-яку співпрацю, яка би потенційно відкривала шанс на повторне вчинення зла. У пророка Ісаї читаємо: «І ділом справедливости мир буде, а плодом справедливости – спокій та безпека довічна» (Іс. 32,17).

Сприяння поневоленим народам російської федерації в реалізації їхнього права на самовизначення є одним із ключових елементів, який відкриє шанс і надію на побудову нової й дієвої архітектури безпеки та справедливого і тривалого миру на континенті і в цілому світі.

Прагнучи до Європейського Союзу, Україна підтверджує свою приналежність до європейської цивілізації. Нас вирвав звідти «русській мір» і тримав у полоні понад триста років. Але тепер, звільнившись, ми не повинні бездумно кидатись назустріч усім модним віянням тільки тому, що вони приходять із Заходу. Ми не зможемо заховатися на Заході чи за Заходом. Наша доля і покликання – йти крізь грозу до світла, бути в авангарді боротьби за одвічні цінності. Особисте преображення часто дається через біль і страждання, але Сяйво Істини попереду кличе до перемоги.

Так нам, Боже, поможи у Тройці Святій Єдиний!